BIULETYN KOWIEŃSKI
WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) JAGIELLOŃSKA 6-2.

Nr. Wilno, dnia 21-go grudnia 1928 roku. 145.

Treść numeru:

TRAKTAT HANDLOWY I NAWIGACYJNY

między

RZECZPOSPOLITĄ LITEWSKĄ A RZESZĄ NIEMIECKĄ.

-----:000000000:------

-00000-

0

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Traktat handlowy i nawigacyjny między Rzeczpospolitą Litewską a Rzeszą Niemiecką.

Prezydent Rzeczpospolitej Litewskiej
i
Prezydent Rzeszy Niemieckiej

w jednakowej mierze kierowani pragnieniem coraz większego umocnienia i rozwoju stosunków handlowych między obydwoma państwami, postanowili zawrzeć nowy traktat handlowy i nawigacyjny i naznaczyli w tym celu jako swych pełnomocników:

Prezydent Rzeczpospolitej Litewskiej -
Posła Nadzwyczajnego i Ministra Pełnomocnego w Berlinie
Wacława Sidzikauskasa
Prezydent Rzeszy Niemieckiej -
Referenta Radcę Legacyjnego w Urzędzie dla Spraw Zagranicznych
Dr. Ernesta Eisenlehr,

którzy po przedłożeniu sobie swoich wzajemnych pełnomocnictw, uznanych za dobre i formalne, zawarli ugodę co do artykułów następujących:

Artykuł 1.

Obywatele każdej z układających się Stron będą korzystali, o ile umowa niniejsza nie przewiduje pod tym względem wyjątków, na obszarze drugiej Strony odnośnie do handlu, przemysłu i nawigacji, z takich samych przywilejów, zwolnień i udogodnień wszelkiego rodzaju, które przysługują lub będą przysługiwały własnym obywatelom i obywatelom najbardziej uprzywilejowanego państwa, pozatem mają oni zupełną swobodę wykonywania w granicach określonych przez prawo, na terytorjum drugiej Strony wszelkiego rodzaju handlu, przemysłu lub zawodu, o ile w wymienionych prawach nie jest oznaczona przynależność państwowa jako niezbędny warunek do wykonywania danego zawodu.

Obywatele każdej z układających się Stron mogą, pod warunkiem, że będą się stosowali do praw krajowych, wkraczać swobodnie na terytorjum drugiej Strony, podróżować na niem, zatrzymywać się i osiedlać, zarówno jak w każdym czasie opuszczać swobodnie to terytorjum. Nie będą przytem podlegali żadnym innym lub uciążliwszym ogólnym, czy też miejscowym ograniczeniom lub podatkom, niż obywatele właśni, albo o ile istnieją postanowienia specjalne, dotyczące cudzoziemców, niż obywatele państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Obywatele jednej ze stron winni na obszarze drugiej Strony narówni z obywatelmi państwa najbardziej uprzywilejowanego, mieć prawo nabywania ruchomego i nieruchomego majątku, a także posiadania takowego, jakoteż rozporządzania takowym, przez sprzedaż, wymianę, darowiznę, testament, lub w inny sposób, a także otrzymywania spadków na mocy testamentu lub na mocy prawa.

Artykuł 2.

Obywatele jednej z układających się Stron korzystają na terytorjum drugiej Strony zarówno dla swej osoby, jak dla swych majątków, praw i interesów, co się tyczy podatków /opłat i ceł/ i poborów, o ile one mają charakter podatków, i innych ciężarów podobnych, pod każdym względem z jednakowego traktowa-

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

T r a k t a t h a n d l o w y i n a w i g a c y j n y m i ę - d z y R z e c z p o s p o l i t ą L i t e w s k ą a R z e - s z ą N i e m i e c k ą .

Prezydent Rzeczpospolitej Litewskiej
i
Prezydent Rzeszy Niemieckiej

w jednakowej mierze kierowani pragnieniem coraz większego umocnienia i rozwoju stosunków handlowych między obydwoma państwami, postanowili zawrzeć nowy traktat handlowy i nawigacyjny i naznaczyli w tym celu jako swych pełnomocników:

Prezydent Rzeczpospolitej Litewskiej -
Posła Nadzwyczajnego i Ministra Pełnomocnego w Berlinie Wacława Sidzikauskasa

Prezydent Rzeszy Niemieckiej -
Referenta Radcy Legacyjnego w Urzędzie dla Spraw Zagranicznych Dr. Ernesta Eisenlohr,

którzy po przedłożeniu sobie swoich ważnych pełnomocnictw, uznanych za dobre i formalne, zawarli ugodę co do artykułów następujących:

Artykuł 1.

Obywatele każdej z układających się Stron będą korzystali, o ile umowa niniejsza nie przewiduje pod tym względem wyjątków, na obszarze drugiej Strony odnośnie do handlu, przemysłu i nawigacji, z takich samych przywilejów, zwolnień i udogodnień wszelkiego rodzaju, które przysługują lub będą przysługiwały własnym obywatelom i obywatelom najbardziej uprzywilejowanego państwa. Poza tem mają oni zupełną swobodę wykonywania w granicach określonych przez prawo, na terytorjum drugiej Strony wszelkiego rodzaju handlu, przemysłu lub zawodu, o ile w wymienionych prawach nie jest oznaczona przynależność państwowa jako niezbędny warunek do wykonywania danego zawodu.

Obywatele każdej z układających się stron mogą, pod warunkiem, że będą się stosowali do praw krajowych, wkraczać swobodnie na terytorjum drugiej Strony, podróżować na niem, zatrzymywać się i osiedlać, zarówno jak w każdym czasie opuszczać swobodnie to terytorjum. Nie będą przytem podlegali żadnym innym lub uciążliwszym ogólnym, czy też miejscowym ograniczeniom lub podatkom, niż obywatele własni, albo o ile istnieją postanowienia specjalne, dotyczące cudzoziemców, niż obywatele państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Obywatele jednej ze stron winni na obszarze drugiej Strony narówni z obywatelami państwa najbardziej uprzywilejowanego, mieć prawo nabywania ruchomego i nieruchomego majątku, a także posiadania takowego, jakoteż rozporządzania takowym, przez sprzedaż, wymianę, darowiznę, testament, lub w inny sposób, a także otrzymywania spadków na mocy testamentu lub na mocy prawa.

Artykuł 2.

Obywatele jednej z układających się Stron korzystają na terytorjum drugiej Strony zarówno dla swej osoby, jak dla swych majątków, praw i interesów, co się tyczy podatków /opłat i ceł/ i poborów, o ile one mają charakter podatków, i innych ciężarów podobnych, pod każdym względem z jednakowego traktowa-

nia i jednakowej opieki u władz skarbowych i sądów skarbowych, jak obywatele właśni i obywatele państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Postanowienia ustępu 1-go i wszelkie inne postanowienia podatkowe umowy niniejszej znajdują odpowiednie zastosowanie w stosunku do jednostek prawnych i wymienionych w artykule 6-ym towarzystw.

Artykuł 3.

Pracownicy jednej z układających się Stron korzystają tak długo, jak długo przebywają na terytorjum drugiej układającej się Strony, co się tyczy opieki nad pracą, opieki społecznej i uregulowania warunków pracy do instytucyj rozjemczych i sądów pracy włącznie, jak również ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia na czas bezrobocia, z jednakowej opieki, jak obywatele właśni, o ile prawa ogólne nie zawierają innych postanowień odnośnie do cudzoziemców.

Artykuł 4.

Obywatele każdej z układających się Stron korzystają na terytorjum drugiej Strony, odnośnie do opieki sądów i władz nad ich osobą i majątkami, z jednakowego traktowania, jak obywatele właśni i obywatele państwa najbardziej uprzywilejowanego. Mają oni na terytorjum drugiej Strony - celm dochodzenia i obrony swych praw - wolny dostęp do sądów i innych instytucyj, służących do obrony prawnej i korzystają pod tym względem z takich samych praw, jak te, które przysługują obywatelom właśnym i obywatelom państwa najbardziej uprzywilejowanego. Winni mieć narówni z nimi swobodne wyb eranie swoich adwokatów i innych zastępców prawnych z pośród takich osób, które są uprawnione do wykonywania tego zawodu na podstawie praw danego kraju.

Artykuł 5.

Obywatele każdej z układających się Stron są zwolnieni wczasie pokoju i w czasie wojny na terytorjum drugiej Strony od wszelkiej pracy przymusowej na rzecz Państwa, włączając w to obowiązek świadczeń transportowych, jak również od wszystkich osobistych świadczeń wojskowych lub jakichkolwiek świadczeń zastępczych.

To samo dotyczy wszelkich wojskowych prac przymusowych lub rekwizycyj, jak również wszelkich kontrybucyj i wypożyczań przymusowych. Wyjątek stanowią z zastrzeżeniem przyznania równego traktowania z własnemi obywatelami, rekwizycje wozów ciężarowych i motorowych, koni i innych środków transportu ciężarów na wypadek wojny, lub też jakiekolwiek ciężary, wynikające z posiadania kawałka ziemi z jakiegokolwiek tytułu prawnego, pozatem przymusowy kwaterunek i inne specjalne wojskowe świadczenia przymusowe lub rekwizycje, do których wszyscy mieszkańcy kraju, jako właściciel lub mieszkańcy budynków lub gruntów, będą pociągnięci.

W żadnym wypadku nie powinni obywatele drugiej Strony być traktowani nieprzychylniej, jak obywatele państwa najbardziej uprzywilejowanego.

W wypadku świadczeń wojskowych, omówionych w 2-im ustępie artykułu niniejszego, jak również przy wywłaszczeniach na korzyść publiczną, czy chodzi tu o użytkowanie stałe czy czasowe, winni obywatele jednej z układających się Stron na terytorjum drugiej Strony otrzymać za wymagane od nich lub zabrane im wartości majątkowe, natychmiast odpowiednie odszkodowanie. Przy ustaleniu i wypłacie tego odszkodowania nie powinni oni być w żadnym razie traktowani nieprzychylniej, jak obywatele właśni lub obywatele państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Postanowienia 2 i 4 ustępu artykułu niniejszego znajdują odpowiednie zastosowanie odnośnie do jednostek prawnych i oznaczonych w artykule 6-ym towarzystw.

Artykuł 6.

Towarzystwa akcyjne i Towarzystwa handlowe wszelkiego rodzaju, wliczając w to Towarzystwa przemysłowe, finansowe, ubezpieczeniowe, komunikacyjne i transportowe, które mają swą siedzibę na obszarze jednej z układających się Stron i istnieją na mocy jej praw obowiązujących, będą uznane także na obszarze drugiej Strony za istniejące na podstawie prawnej; tak samo, co się tyczy uznania ich zdolności do prowadzenia interesów i prawa do występowania w sądzie, będą one osądzone na podstawie praw obowiązujących w ich własnym kraju.

Przypuszczenie ich do działalności na terytorjum drugiej Strony uzależnia się od obowiązujących tam podówczas praw i przepisów.

W każdym razie zarówno, co się tyczy możliwości ich dopuszczenia, rozwoju ich działalności, jak pod każdym innym względem, winny one korzystać z tych samych praw, przywilejów i zwolnień, jak odnośne przedsiębiorstwa państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Obywatele każdej z układających się Stron korzystają na terytorjum drugiej Strony z takich praw i przywilejów, jakie przysługują obywatelom państwa najbardziej uprzywilejowanego. Odnośnie do zakładania towarzystw akcyjnych i innych spółek handlowych, określonych w 1-ym ustępie niniejszego artykułu, lub odnośnie udziału w takich towarzystwach.

Artykuł 7.

Niezależnie od innych korzyści, wypływających z klauzuli największego uprzywilejowania, kupcy, fabrykanci, i rzemieślnicy jednej z układających się Stron, którzy dowiodą przez okazanie wydanej im przez ich władze państwowe karty legitymacyjnej, że w państwie, w którem mają siedzibę, są uprawnieni do prowadzenia handlu czy własnego przedsiębiorstwa przemysłowego i że tam płacą prawnie ustanowione podatki i opłaty, winni być uprawnieni, sami lub przez będących w ich służbie komisjonerów do dokonywania, przestrzegając przytem wszelkich przepisanych formalności, zakupów towarów na terytorjum drugiej Strony, zarówno u kupców, jak w otwartych miejscach sprzedaży, lub u osób, produkujących te towary. Mogą oni pozatem szukać zamówień u kupców lub innych osób, posiadających przedsiębiorstwa, gdzie takie towary mają zastosowanie; są uprawnieni także do wwożenia próbek towarów i wzorów, jednak nie samych towarów i nie podlegają za wymienione czynności żadnym wyższym lub bardziej uciążliwym opłatom i podatkom, jak komiwojażerowie własnego państwa.

Karty legitymacyjne winny odpowiadać wzorowi, który został ustalony w podpisanej dnia 3-go listopada 1923 r. w Genewie międzynarodowej umowie o uproszczeniu formalności celnych. Wiza konsularna lub inna na tych legitymacjach nie jest wymagana.

Postanowienia artykułu niniejszego nie mają zastosowania do przemysłu wędrownego, do handlu domokrążców, ani do poszukiwania obstalunków przez osoby, które wogóle nie zajmują się handlem, ani przemysłem. Strony układające się zachowują pod tym względem zupełną swobodę zastosowania swego prawodawstwa.

Artykuł 8.

Strony układające się zobowiązują się nie tamować wzajemnych stosunków handlowych przez żadne zakazy wwozowe ani wywozowe. ~~ax~~

Wyjątki z tego, o tyle, o ile mogą być zastosowane do wszystkich krajów, lub do tych krajów, w których zachodzą te same okoliczności, będą mogły mieć miejsce w wypadkach następujących:

a/ ze względu na bezpieczeństwo publiczne,

b/ ze względu na zdrowie publiczne lub dla ochrony zwierząt i roślin od chorób i szkodników, zarówno jak roślin od zwyrodnienia i wymarcia,

c/ odnośnie do broni, amunicji i sprzętu wojennego i w okolicznościach wyjątkowych także i innych potrzeb wojennych.

d/ odnośnie do towarów, które na obszarze jednej z układających się Stron są lub będą objektem monopolu państwowego, dalej, w celu wprowadzenia dla towarów obcych tych wszystkich zakazów, ograniczeń, które w wewnętrznem prawodawstwie są lub będą przewidziane dla produkcji, sprzedaży, wysyłki lub zużycia towarów krajowych tego samego rodzaju.

Artykuł 9.

Strony układające się udzielają sobie wzajemnie wolnego tranzytu przez swoje obszary.

Wyjątki z tego mogą, o ile są zastosowane do wszystkich krajów, lub do krajów, w których takie same zarządzenia zostały powzięte, mieć miejsce w następujących wypadkach:

a/ ze względu na bezpieczeństwo publiczne,

b/ ze względów na policję zdrowia albo dla ochrony zwierząt lub roślin od chorób lub szkodników,

c/ odnośnie do potrzeb wojennych w okolicznościach nadzwyczajnych.

Strony układające się zobowiązują się nie pobierać żadnych opłat tranzytowych.

Postanowienia te dotyczą zarówno towarów, które są przewożone bezpośrednio, jak tych, które w czasie tranzytu będą przeładowywane, przepakowywane lub układane na składach.

Artykuł 10.

Produkty rolne i przemysłowe każdej ze stron układających się będą traktowane zarówno przy wwozie na terytorjum drugiej Strony, jak i przy wywozie na terytorjum drugiej Strony, odnośnie do kwoty, ściągania i ubezpieczenia ceł i opłat, jak też pod względem formalności celnych, na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania.

Artykuł 11.

Niemieckie produkty rolne i przemysłowe, które będą wwożone na Litwę przez terytorjum innych państw i litewskie produkty rolne i przemysłowe, które będą wwożone do Niemiec przez terytorjum innych państw, zarówno jak produkty rolne i przemysłowe innych państw, które przez terytorjum jednej ze Stron układających się, będą wwożone na terytorjum drugiej Strony, nie powinny podlegać przy wwozie innym, lub wyższym cłom i opłatom, niż gdyby bezpośrednio wwożone z kraju pochodzenia lub przez jakieś inne państwo.

Postanowienie to jest ważne zarówno dla towarów, idących tranzytem bezpośrednim, jak dla towarów przeładowanych, przepakowanych, lub umieszczanych na składach w czasie tranzytu.

Artykuł 12.

Opłaty wewnętrzne, które na obszarze jednej ze Stron układających się są, lub będą pobierane za produkcję, sporządzanie, czy za zużycie jednego towaru, czy to na rachunek państwa czy gminy, czy jakiej innej korporacji, nie powinny pod

żadnym pozorem obciążać w wyższym lub uciążliwszym stopniu produktów innej Strony, niż obciążają produkty własne, lub państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Artykuł 13.

Wymienione poniżej przedmioty będą przez każdą z układających się Stron pod warunkiem ponownego wywozu lub ponownego przywozu i z zastrzeżeniem zastosowania wymaganych środków kontroli, zwalniane od wszelkich opłat wwozowych lub wywozowych.

a/ używane w handlu opakowania wszelkiego rodzaju, zarówno jak okrycia i inne materjały do opakowania, także nawoje tkackie, zwoje z drzewa lub tektury, które z terytorjum jednej ze Stron przewożone będą na terytorjum drugiej układającej się Strony dla celów wywozu towarów, lub które służąc wyraźnie do tych celów, zostaną napowrót wprowadzone na terytorjum drugiej Strony,

b/ przedmioty do naprawy,

c/ warsztaty, instrumenty i narzędzia mechaniczne, które przedsiębiorca jednej ze Stron wprowadza na terytorjum drugiej układającej się Strony, aby tam kazać personelowi swemu wykonywać roboty montażowe, próbne lub im podobne, bez względu na to, czy wymienione przedmioty będą przesłane, czy też wwiezione przez tenże personel,

d/ części maszyn, wwożone na próbę,

e/ towary, przywożone na targi i jarmarki,

f/ wozy i skrzynie do mebli, przewożone przez granicę w tym celu, aby w nich przewieść przedmioty z terytorjum jednej ze Stron na terytorjum drugiej układającej się Strony, także, o ile w drodze powrotnej zawierają one inny ładunek, bez względu na to, w jakiej miejscowości nowy ładunek został przyjęty, jednak nie wtedy, kiedy w międzyczasie były one używane do transportów wewnętrznych; obydwa te środki przewozowe /to znaczy wozy i skrzynie do mebli łącznie z przynależnościami służącemi zwykle do przewozu i z przyznaniem im terminu 6-miesięcznego do powrotnego wywozu,

g/ próbki i wzory towarów według postanowień podpisanej 3-go listopada 1923 r. w Genewie umowy międzynarodowej o uproszczeniu formalności celnych z przyznaniem terminu 6-ciomiesięcznego dla powtornego wywozu.

Wyroby z kruszców szlachetnych, które będą wprowadzone przez komiwojażerów jako wzory przy mających nastąpić ewentualnych zamówieniach, winny być na żądanie zwolnione z przymusu stemplowego, o ile będzie złożona odpowiednia kaucja, która nie powinna przewyższać sumy wysokości cła łącznie z należnością stemplową.

O ile wzory nie zostaną wywiezione w swoim czasie, to złożona kaucja przepada, niezależnie od kar, przewidzianych przez prawo.

Artykuł 14.

Wyroby wytwarzane na obszarze jednej z układających się Stron przy uprzywilejowanym pod względem celnym handlu, winny być przy wwozie na obszar drugiej Strony traktowane tak samo, jak wyroby, pochodzące z wolnego handlu pierwszej z wymienionych Stron.

Artykuł 15.

Każda ze Stron układających się wyznaczy władze, które będą obowiązane i uprawnione do dawania na żądanie dokładnych informacyj o stawkach celnych i teryfowaniu ściśle określonych towarów.

Artykuł 16.

Przy wwozie produktów jednej ze Stron układających się na terytorjum drugiej, przedkładanie świadectw pochodzenia nie będzie wogóle wymagane.

O ile jednak jedna ze Stron układających się nakłada wyższe cła na produkty jakiegoć trzeciego państwa, niż na produkty drugiej Strony, albo o ile nakłada na produkty jakiegoś innego państwa zakaz wwozu, lub inne ograniczenia, którym nie podlegają produkty drugiej Strony, to Strona ta może, w razie potrzeby, uzależnić przyznanie zmniejszonych stawek celnych na produkty drugiej Strony lub swe zezwolenie na przywóz tych produktów od dołączenia do nich świadectw pochodzenia.

Strony układające się zobowiązują się dbać o to, aby handel nie był tamowany przez zbyteczne formalności przy wystawianiu świadectw pochodzenia.

Wymienione świadectwa pochodzenia mogą być wystawione przez władze celne na miejscu wysyłki towaru wewnątrz kraju lub na granicy, albo też przez kompetentne Izby Handlowe, Przemysłowe i Rolnicze. Obydwa rządy mogą zawrzeć ugodę celem uprawnienia do wystawiania także w innych, niż wyżej wymienione miejsca, albo też przez stowarzyszenia gospodarcze obydwuch krajów świadectw pochodzenia, które winny być przyjmowane przez władze celne drugiego kraju. O ileby świadectwa takie nie były wystawione przez którąś z upoważnionych do tego władz państwowych, może rząd kraju, do którego towar jest skierowany, żądać, aby one były potwierdzone przez kompetentny dla miejsca ich wysyłki urząd dyplomatyczny lub konsularny.

Świadectwa pochodzenia mogą być wystawiane zarówno w języku kraju, do którego towar jest przeznaczony, jak i kraju, skąd pochodzi, w tym ostatnim wypadku urzędy celne kraju przeznaczenia żądać mogą tłumaczenia świadectw.

O ile produkty krajów trzecich są przewożone przez obszar jednej ze Stron układających się na terytorjum drugiej Strony, winny władze celne tej ostatniej Strony, przyjmować także świadectwa pochodzenia, wystawione na terytorjum pierwszej Strony według postanowień niniejszego artykułu.

Artykuł 17.

Strony układające się zobowiązują się dopuścić towarzystwa okrętowe drugiej Strony do przewozu emigrantów z obszaru ich własnego państwa i emigrantów, jadących tranzytem, pod takiemi samemi warunkami, jakie będą przyznane przedsiębiorcom państwa najwięcej uprzywilejowanego. Towarzystwa okrętowe każdej ze Stron są uprawnione do zakładania i utrzymywania agentur przewozowych i emigracyjnych na obszarze drugiej Strony na tych samych warunkach, jakie są przyznane towarzystwom okrętowym państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Artykuł 18.

Przy przewożeniu podróżnych i ich bagaży na kolejach żelaznych Stron układających się, nie będzie się robić przy jednakowych warunkach przewozu żadnej różnicy między obywatelami jednej i drugiej Strony odnośnie do cen, środków przewozowych i wszelkich z tem związanych opłat i podatków.

Artykuł 19.

Towary, wysyłane z Litwy na jedną z niemieckich stacyj kolejowych lub tranzytem przez terytorjum niemieckie, będą na kolejach niemieckich, odnośnie do załatwiania cen, sposobów przewozu i związanych z tem opłat i podatków, traktowane niemniej przychylnie, jak transporty towarów tego samego rodzaju,

które są przesyłane między stacjami niemieckiemi w tym samym kierunku i na tej samej linji komunikacyjnej.

Ta sama zasada obowiązuje w zastosowaniu do kolei litewskich odnośnie do towarow, które są przesyłane z Niemiec do stacji kolejowej litewskiej lub tranzytem przez terytorjum litewskie.

Te zasady znajdują wzajemne zastosowanie także odnośnie do ~~towarów które są przesyłane z Niemiec~~ transportów jednej Strony, przewożonych okrętami do portów morskich i rzecznych drugiej Strony i tam przekazywanych kolejom żelaznym.

Artykuł 20.

Postanowienia artykułów 18-go i 19-go nie odnoszą się do zniżek cen przewozu dla celów dobroczynnych, na korzyść instytucyj kształcących i wychowawczych, do zniżek i ulg, przyznawanych przy przewozie osób lub towarów w wypadkach klęsk publicznych, do zniżek, przyznawanych dla transportow wojskowych lub dla urzędników i funkcjonarjuszy publicznych, dla personelu kolejowego lub innych podobnych ugrupowań osobowych lub dla rodzin tychże.

Artykuł 21.

Osoby i towary, które przyjezdzają koleją do portow i stamtąd są przewożone niemieckiemi okrętami, a także osoby i towary, które przyjeżdzają na okrętach niemieckich do portów i stamtąd koleją są przewożone dalej, będą traktowane na kolejach litewskich w tym samym kierunku i na tej samej linji komunikacyjnej zarowno odnośnie do załatwiania, jak odnośnie do przewozu i cen przewozowych oraz związanych z tem opłat - nie mniej przychylnie, jak osoby i towary, które do tych portow przybywają na okrętach litewskich lub na okrętach innego państwa i stamtąd będą przewożone na okrętach litewskich lub na okrętach innego państwa. To samo obowiązuje na kolejach niemieckich odnośnie do osób i towarów, które przybędą koleją do portów i stamtąd będą przewożone dalej na okrętach litewskich, oraz odnośnie do osób i towarow, które przybywają do portow na okrętach litewskich i stamtąd będą przewożone koleją.

Artykuł 22.

Każda ze Stron układających się jest obowiązana na żądanie drugiej Strony nie wprowadzać żadnych bardziej niekorzystnych taryf tranzytowych na swych kolejowych linjach komunikacji tranzytowej od i do wschodnio-pruskich respectif litewskich portów morskich, jak te, które obowiązują w komunikacji tranzytowej do i od własnych portów morskich.

Artykuł 23.

Litwa z jednej i Niemcy z drugiej strony, ustanowią zgodnie z potrzebami handlu, bezpośrednie taryfy towarowe pomiędzy Królewcem /Piławą/Königsberg/Pillau/ i stacjami litewskiemi i odwrotnie. Także samo w miarę potrzeby będą ustanowione bezpośrednie taryfy tranzytom przez Litwę pomiędzy Królewcem /Piławą/ z jednej strony, i stacjami krajów położonych poza Litwą, z drugiej strony, zarówno jak w kierunku odwrotnym, jak tylko zostanie zapewnione współdziałanie tych innych krajów przy zestawianiu takich taryf.

O potrzebie ich rozstrzyga państwo, robiące odnośną propozycję.

Artykuł 24.

Litwa oświadczy swoją zgodę na przeliczenie tych taryf na propozycję państw, które będą współpracować przy zestawieniu wymienionych w artykule 25-im ustępie 1-ym i 2-im taryf bezpośrednich. Niemcy będą się uważały za zobowiązane zawiadomić Litwę o wszczęciu rokowań i przed ukończeniem rokowań wciągnąć do nich Litwę.

O ileby przy przeliczeniu taryf na kolejach litewskich akazały się stawki frachtowe niższe, jak tae jakie są zwykle pobierane za tranzyt towarów, to Litwa ma prawo żądać za tranzyt wynagrodzenia, dochodzącego do wysokości stawek obowiązujących.

Artykuł 25.

Każda z układających się Stron będzie traktować statki rzeczne i drzewo spławiane, należące do drugiej Strony, pod każdym względem, szczególniej zaś, co się tyczy wszelkich opłat i ciężarów, tak jak statki rzeczne i drzewo, nałeżące do własnych obywateli. To samo obowiązuje odnośnie do ładunków i załogi statków rzecznych i tratew.

Przewóz osób i towarów między stacjami litewskiemi powyżej Schmaleningken należeć będzie wyłącznie do obywateli litewskich; jednakże obywatele niemieccy nie będą pod tym względem traktowani mniej przychylnie, niż obywatele jakiegokolwiek kraju trzeciego.

Strony układające się dozwolą na przejazd statków przez granicę, bez składania świadectw zabezpieczających. Statki są zwolnione od ceł, o ile same nie stanowią objektu wwozu lub wywozu.

Rząd litewski zastrzega sobie wydanie zarządzenia, aby przy tranzycie z terytorjum państw trzecich, tratwy po przejściu granicy litewskiej, były obsadzone przez flisaków obywateli litewskich. Rząd niemiecki zastrzega sobie wydanie zarządzenia, aby takie tratwy, o ile są przeznaczone dla odbiorców niemieckich i do miejscowości niemieckich, były obsadzone Schmaleningken wdół rzeki załogą złożoną z obywateli niemieckich.

Strony układające się nie będą robić żadnej różnicy przy przydziale ładunków i podróżnych, o ile takowe zależą od wpływu władz odnośnych, między statkami obydwóch Stron, w zależności od obywatelstwa właściciela statku. Co do biletów na statki, znajdzie odpowiednie zastosowanie artykuł 28 ustęp 2-gi.

Artykuł 26.

Niemieckie okręty morskie i ich ładunki winny być traktowane na Litwie, a litewskie okręty morskie i ich ładunki winny być traktowane w Niemczech, tak jak okręty własne, lub jak okręty państwa najbardziej uprzywilejowanego, niezależnie od tego, skąd te okręty wypływają i dokąd się udają, a także niezależnie od tego, skąd pochodzą i dokąd przeznaczone są ich ładunki. Obowiązuje to szczególniej odnośnie do wszystkich opłat i należności, które są pobierane jako zapłata za postój w portach, basenach, przystaniach i zatokach krajów układających się. Traktowanie okrętów i ich ładunków według ustępu 1-go, nie ma zastosowania:

1/ przy żegludze nadbrzeżnej,

Jednakże winno być dozwolone okrętom morskim zarówno niemieckim, jak litewskim, przepływanie z jednego portu do drugiego lub do innych portów krajów układających się, czy to aby tam pozostawić część lub całość swego ładunku, czy to aby przyjąć lub uzupełnić przeznaczony zagranicę ładunek.

2/ przy przywilejach przyznanych dla rybołóstwa nadbrzeżnego lub dla rybołóstwa własnego w obrębie własnych wód terytorjalnych.

3/ przy zastosowaniu praw i przepisów specjalnych dla własnej marynarki handlowej, o ile one dotyczą popierania budowy

nowych statków lub przemysłu okrętowego przez premje albo inne podobne ułatwienia.

Artykuł 27.

Niemieckie okręty morskie, które przybywają do portów litewskich i litewskie okręty morskie, które przybywają do portów niemieckich, aby tam uzupełnić swoje ładunki, lub też pozostawić część swoich ładunków, mogą, o ile zastosowują się do przepisów i praw danego państwa, zatrzymać na statku część ładunku, przeznaczoną do innego portu tegoż samego lub innego państwa, i wywieść tę część bez uiszczenia za tę część ostatniego ładunku jakichkolwiek opłat, za wyjątkiem opłat kontrolnych, które zresztą nie mogą być pobierane w większym rozmiarze, jak opłaty od własnych okrętów, lub od okrętów państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Artykuł 28.

Przynależność państwowa okrętow morskich winna być uznana przez Strony układające się, na podstawie praw i przepisów, obowiązujących w krajach, z których one pochodzą i wykazana przez świadectwo okrętowe, wystawione przez odpowiednie władze i znajdujące się na każdym okręcie. Co do wzajemnego uznania świadectw pomiarowych, zostanie w jaknajbliższym czasie zawarta umowa specjalna między Stronami układającemi się. Aż do tej chwili będą świadectwa pomiarowe wzajemnie uznane.

Artykuł 29.

W wypadku zawinięcia do portu, spowodowanego klęską żywiołową, nie będą uznane za tranzakcje handlowe przy ściąganiu z okrętów opłat portowych następujące czynności: wyładowywanie i powrotne naładowywanie towarów przy naprawie okrętu, przeładowywanie na drugi statek w wypadku niezdatności pierwszego statku, niezbędne wydatki, związane z nowem zaprowiantowaniem załogi i sprzedaż uszkodzonych towarów, o ile zarząd celny udzieli na to swej zgody.

Artykuł 30.

Jeżeli okręt jednej z układających się Stron przybije do brzegu, należącego do drugiej Strony, lub ulegnie katastrofie przy tamże brzegu, winien okręt taki i jego ładunek korzystać z tych samych przywilejów i zwolnień, jakie prawodawstwo tego kraju przyznaje własnym okrętom lub okrętom państwa najbardziej uprzywilejowanego, znajdującym się w takiem samem położeniu. Kierownikowi i załodze winna być okazana wszelka pomoc i poparcie zarówno co do ich własnej osoby, jak i co do okrętu w takiej samej mierze, jak one są okazywane własnym obywatelom.

Strony układające się zgadzają się pozatem na to, że przechowywane towary nie podlegają żadnym opłatom celnym, chyba o ile są przeznaczone na spożycie wewnętrzne.

Artykuł 31.

O ile postanowienia niniejszej umowy dotyczą przyznania wzajemnego klauzuli największego uprzywilejowania, nie mogą one być zastosowane:

a/ do przywilejów specjalnych, przyznanych obecnie lub w przyszłości jednemu z państw, graniczących z jedną z układających się Stron, celem ułatwienia ruchu granicznego na przestrzeni nie przewyższającej ustawowo 15 kilometrów po obu stronach granicy.

b/ do zobowiązań, przyjętych obecnie lub w przyszłości

przez jedną z układających się Stron na podstawie związku celnego,

c/ do przywilejów, jakich udziela jedna z układających się Stron innemu państwu, na podstawie umowy, celem wyrównania zagranicznych i wewnętrznych zobowiązań, w szczególności celem uniknięcia podwójnego opodatkowania albo też celem zapewnienia pomocy i opieki prawnej w sprawach podatkowych oraz podatkowo-karnych,

d/ do przywilejów, których Litwa udzieli na podstawie specjalnej umowy jednemu z państw bałtyckich /Estonji albo Łotwie/, jednakże tylko tak długo, jak długo te przywileje nie zostaną udzielone także trzeciemu państwu poza wymienionemi wyżej państwami.

Artykuł 32.

Strony umawiające się zobowiązują się do zawarcia wzajemnych umów, dotyczących usunięcia podwójnego opodatkowania i przyznania opieki i pomocy prawnej w kwestjach podatkowych i zobowiązują się wymienić w jaknajbliższej przyszłości, najpóźniej po upływie 3 miesięcy po podpisaniu umowy niniejszej, projekty takich umów.

Artykuł 33.

Gdyby powstało nieporozumienie w sprawie wykładni lub zastosowania umowy niniejszej łącznie z protokułem końcowym i nie mogło być w ciągu określonego czasu uregulowane w drodze dyplomatycznej, to winno ono być przedłożone na żądanie obu Stron do decyzji sądu arbitrażowego. Dotyczy to także kwestji wstępnej, czy spór odnosi się do wykładni, czy też do zastosowania umowy. Decyzja sądu arbitrażowego będzie miała moc obowiązującą.

Sąd arbitrażowy będzie utworzony przy każdym pojedyńczym wypadku nieporozumienia w ten sposób, że każda Strona wyznaczy swego obywatela na sędziego rozjemczego i że obydwie Strony wybiorą obywatela trzeciego państwa na przewodniczącego. O ile umawiające się Strony nie mogłyby dojść do porozumienia w sprawie wyboru przewodniczącego w przeciągu 4-ech tygodni od czasu, jak zostało postawione żądanie decyzji sądu rozjemczego, to zwrócą się one wspólnie do prezesa stałego Trybunału Międzynarodowego w Hadze o wyznaczenie przewodniczącego. Strony umawiające się zastrzegają sobie poprzednie porozumienie się co do osoby przewodniczącego na pewien określony przeciąg czasu.

Uregulowanie postępowania pozostawia się jednej z układających się Stron w każdym pojedyńczym wypadku do ugody polubownej. O ile Strony w przeciągu dwóch miesięcy od zwołania sądu polubownego nie mogą się porozumieć co do polubownej ugody, to sąd polubowny sam ustala postępowanie.

Artykuł 34.

Umowa niniejsza, zawarta w podwójnym oryginale w językach niemieckim i litewskim, winna być ratyfikowana przez obydwie Strony. Dokumenty ratyfikacyjne winne być wymienione w Kownie jak można najprędzej.

Umowa niniejsza wchodzi w życie w dniu wymiany dokumentów ratyfikacyjnych i ma moc obowiązującą od tego dnia na przeciąg 5-ciu lat. O ile nie zostanie wypowiedziana na pxxxxx zxxg 6 miesięcy przed upływem tego terminu, to będzie uznana za przedłużoną na czas nieokreślony. Może jednak w każdym czasie być wypowiedziana przy zachowaniu terminu 6-ciu miesięcy. Równocześnie z wejściem w życie układu niniejszego, traci moc obo -

wiązującą układ handlowy między Niemcami i Litwą, zawarty i podpisany dnia 1-go czerwca 1923 r. Jednakże układ dodatkowy do artykułu 20-go wyżej wymienionego układu, podpisany dnia 16-go lipca 1923 r. w Berlinie, pozostaje w sile.-

W dowód czego podpisali Pełnomocnicy obu Stron układ niniejszy:

Berlin, 30-go października 1928 r.

/-/ V. Sidzikauskas

/-/ Ernest Eisenlehr.

-++++++oOOo++++++-